

Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi ajopiirturikorttien myöntämisestä ja poikkeuksista ajopiirturin käytössä annetun valtioneuvoston asetuksen 4, 7 ja 8 §:n muuttamisesta

1. ESITYS JA PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esitetään, että valtioneuvosto hyväksyisi asetusehdotuksen, jolla muutetaan valtioneuvoston asetusta (507/2018) ajopiirturikorttien myöntämisestä ja poikkeuksista ajopiirturin käytössä.

Asetusehdotuksessa annettaisiin Liikenne- ja viestintävirastolle oikeus vaatia ajopiirturikortin haltijaa korvaamaan kortti uudella, jos se on tarpeen asiaankuuluvien teknisten eritelmien noudattamiseksi. Asetusehdotuksessa säädetään myös tieliikenteen sosiaalilainsäädännön valvontaviranomaisten työnjaosta.

Asetusehdotukseen lisättäisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2020/1054 EU:n asetuksen (EY) N:o 561/2006 (EU:n ajo- ja lepoaika-asetus) 13 artiklaan lisättyä uutta kansallista poikkeusmahdollisuutta ajopiirturin käyttöön valmisbetonin kuljettamiseen tarkoitetussa ajoneuvossa sekä korjataan 13 artiklan mahdollistamien poikkeusten aiemmat käännöksen yhteydessä tapahtuneet virheet liittyen elävien eläinten ja rahan ja/tai arvoesineiden kuljettamiseen. Lisäksi tehtäisiin 8 pykälään pieniä teknisiä muutoksia.

Asetusmuutoksen olisi tarkoitus tulla voimaan 21. toukokuuta 2021.

2. ASIAN TAUSTA

Tavara- ja linja-autoliikenteen kuljettajan enimmäisajoajoista ja vähimmäislepoajoista on säädetty tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 3821/85 ja (EY) N:o 2135/98 muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3820/85 kumoamisesta annetulla EU:n ajo- ja lepoaika-asetuksella, jonka tarkoituksena on ehkäistä ja vähentää kuljettajan väsymyksestä aiheutuvia onnettomuuksia.

Ajopiirturikortteja käytetään kuljettajien ajo- ja lepoaikojen seurantaan, rekisteröintiin, huoltoon ja viranomaisvalvontaan. Nykyisten ajopiirtureiden toiminta perustuu siinä käytettävien ajopiirturikorttien käyttöön. Ajopiirturikortteja on neljää erilaista tyyppiä, joita käytetään eri tarkoitukseen. Ajopiirturikortit jaetaan kuljettaja-, yritys-, korjaamo- ja valvontakortteihin. Ajopiirtureista ja ajopiirturikorteista on säädetty tieliikenteen valvontalaitteista annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 165/2014 (EU:n ajopiirturiasetus). Valtuutussäännös ajopiirturikorttien myöntämisestä löytyy liikenteen palveluista annetun lain 44 §:n 6 momentissa.

EU:n tieliikenteen liikkuvuuspaketin hyväksytyt sosiaali- ja markkinasäännökset julkaistiin kolmiosaisena Euroopan unionin virallisessa lehdessä 31.7.2020. Liikkuvuuspaketin säädökset koostuvat yhteensä viidestä

EU-asetuksesta sekä kolmesta EU-direktiivistä. Ensimmäisenä voimaan tullut osa oli ajo- ja lepoaikoja sekä ajopiirtureita koskeva muutosasetus. EU:n Ajo- ja lepoaika-asetuksen 13 artiklassa on säädetty kansallisista poikkeusmahdollisuuksista. Ajopiirturin käytön poikkeuksista säädetään EU:n ajopiirturiasetuksen 3 artiklassa. Euroopan parlamentin ja neuvoston muutosasetuksella (EU) 2020/1054 muutettu EU:n ajo- ja lepoaika-asetus sallii uusiksi kansallisiksi poikkeuksiksi ajopiirturin käyttöön valmisbetonin toimituksiin tarkoitetun ajoneuvon kuljettajan sekä rakennustyömaakoneiden kuljettamiseen tarkoitetun ajoneuvon, jota käytetään rakennusyrityksen lukuun 100 kilometrin säteellä yrityksen toimipaikasta, eikä ajoneuvon kuljettaminen ole päätyö, kuljettajan. Edellä mainittujen rakennustyömaakoneiden kuljettajiin ei ole nähty olevan riittäviä perusteluja ottaa poikkeusta kansallisesti käyttöön.

Tieliikenteen sosiaalilainsäädäntöä koskien liikenteen palveluista annetun lain 43 §:n 3 momentin mukaisesti valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa EU:n ajo- ja lepoaika-asetuksen 13 artiklan 1 ja 3 kohdassa sekä 14 artiklassa tarkoitettuja poikkeuksia sekä määrittää valvontaviranomaisten työnjakoa ja valvonnan täytäntöönpanoa. Valtuutussäännös poikkeuksiin kuljettajan ajopiirturin käyttöön löytyy liikenteen palveluista annetun lain 45 §:n 3 momentista. Valtioneuvoston asetuksella ajopiirturikorttien myöntämisestä ja poikkeuksista ajopiirturin käytössä on säädetty kuljettajan ajo- ja lepoaikoja ajo ajopiirturin käyttöä koskevista kansallisista poikkeuksista, joita on säädöshankkeen yhteydessä muutettu ajo- ja lepoasetuksen mahdollistamien säädösten edellyttämällä tavalla. Valtioneuvoston asetusta ajopiirturikorttien myöntämisestä ja poikkeuksista ajopiirturin käytössä on kertaalleen muutettu valtioneuvoston asetuksella (1188/2018).

Euroopan komissio lähestyi Suomen EU:n pysyvää edustustoa valtioneuvoston asetukseen ajopiirturikorttien myöntämisestä ja poikkeuksista ajopiirturin käytössä liittyvän käänkövirheen takia sähköpostitse 19.11.2020. Komissio kysyi perusteluja käänökselle EU:n ajo- ja lepoaika-asetuksen sallimasta poikkeusmahdollisuudesta ajoneuvoihin, joita olisi EU:n ajo- ja lepoaika-asetuksen mukaisesti mahdollista käyttää elävien eläinten kuljetukseen 100 kilometrin säteellä maataloilta paikallisille markkinoille ja päinvastoin tai paikallisilta markkinoilta paikallisiin teurastamoihin. EU:n ajo- ja lepoaika-asetus ei salli kuljetusta 100 kilometrin suoraan maatilalta teurastamolle, kuten valtioneuvoston asetuksella on tähän asti säädetty. Edellä mainitun käänkövirheen lisäksi rahaa tai arvoesineitä kuljettavan ajoneuvon suomen kielen käänkö ei vastaa englannin kielen tekstiä ja ajoneuvo tulee nimetä rahaa ja/tai arvoesineitä kuljettavaksi erikoisajoneuvoksi, jolloin se vastaisi EU:n ajo- ja lepoaika-asetuksen tarkoitusta.

3. VALMISTELU

Asetusehdotus on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä. Valmistelun tukena on ollut EU:n tieliikenteen liikkuvuuspaketin täytäntöönpanoa valmisteleva työryhmä, johon kuuluvat jäsenet sosiaali- ja terveysministeriöstä, työ- ja elinkeinoministeriöstä, Liikenne- ja viestintävirastosta, Poliisihallituksesta, Tullista ja Rajavartiolaitoksesta. Ajopiirturikorttien myöntämistä ja uusia kansallisia poikkeusmahdollisuuksia kuljettajan ajopiirturin käyttöön on käsitelty kyseisen säädöshankkeen yhteydessä 13.10.2020 lähtien.

4. ESITYKSEN VAIKUTUKSET

Viranomaisen oikeus vaatia korvaamaan ajopiirturikortti uudella

Ajopiirturikortin uusimisesta koituu kustannusvaikutuksia yrityksille tarpeen vaatiessa yritys- tai korjaamokorttien uusimisista. On myös mahdollista, että monet työnantajat korvaavat työntekijälleen kuljettajakortin uusimisesta koituvat kustannukset. Ajopiirturikortin uusimisesta koituu kustannusvaikutuksia ainoastaan kuljettajille, jotka joutuvat uusimaan ajopiirturikorttinsa. Kustannusvaikutukset kuljettajille arvioidaan kuitenkin jäävän pieniksi. Ajopiirturikortin uusimisesta voi koitua kustannusvaikutuksia liikenteen valvontaviranomaisille tarpeen vaatiessa valvontakorttien uusimisista.

Ajopiirturikorttien hallinnoinnista vastaava viranomaisellinen Suomessa on Liikenne- ja viestintävirasto. Viranomaiselle on tärkeää, että se voi tarpeen vaatiessa vaatia ajopiirturikortin haltijaa uusimaan korttinsa toiminnan varmistamiseksi, joten esityksen vaikutukset viranomaisen toimintaan ovat positiiviset.

Ajopiirturikortin uusimiseen liittyvällä prosessilla ei nähdä olevan ympäristö- tai yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Poikkeus ajopiirturin käyttöön valmisbetonin toimituksiin tarkoitetussa ajoneuvossa

Poikkeuksella kuljettajan ajopiirturin käyttöön valmisbetonin toimituksiin tarkoitetuissa ajoneuvoissa arvioidaan olevan positiivisia taloudellisia vaikutuksia erityisesti rakennusteollisuuden yrityksille, kun jatkossa valmisbetonin toimituksiin tarkoitetun ajoneuvon kuljettajan ei tarvitse pitää taukoja EU:n ajo- ja lepoaika-asetuksen 7 artiklan mukaisesti. Positiiviset taloudelliset vaikutukset syntyvät lähinnä siitä, että betonikuljetuksia voidaan järjestellä joustavammin ja riskit betonivalun epäonnistumisesta pienenevät.

Poikkeuksen vaikutukset viranomaisten toimintaan kohdistuvat lähinnä tieliikenteen sosiaalilainsäädännön valvontaviranomaisten toimintaan. Viranomaisten tulee keskenään koordinoida valvontakäytäntö sekä menettelytavat uudelle kansalliselle poikkeukselle ajopiirturin käytössä. Poikkeussäädökset kuljettajan ajo- ja lepoaikojen valvontaan tarkoitetun valvontalaitteen käytössä ovat aina tulkinnallisesti haastavia ja niiden soveltaminen vaatii valvonnassa usein lisäselvityksiä, kun arvioidaan mahdollisen vapautuksen kriteereiden täyttymistä.

Poikkeuksen ympäristövaikutukset arvioidaan jäävän pieniksi, joskin positiivisia vaikutuksia syntyy kuljetusten joustavoittamisella sekä betonivalun epäonnistumisesta johtuvan jätteen vähenemisestä.

Poikkeuksella ei nähdä olevan muita yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Poikkeukset ajopiirturin käyttöön rahan ja/tai arvoesineiden kuljettamiseen tarkoitetussa ajoneuvossa sekä elävien eläinten kuljetukseen tarkoitetussa ajoneuvossa

Rahan ja/tai arvoesineiden kuljettamiseen tarkoitettuja ajoneuvoja koskevan EU-säädöksen käännösvirheen korjaamisella voi arvion mukaan olla taloudellisia vaikutuksia yrityksiin, jotka kuljettavat ammattimaisesti rahaa tai arvoesineitä kokonaismassaltaan yli 3,5 tonnisilla ajoneuvojen perusluokkiin tai niiden alaluokkiin rekisteröidyillä ajoneuvoilla. Mikäli kyseistä kuljetustoimintaa ei jatkossa suoriteta kyseisiin kuljetuksiin tarkoitetulla ajoneuvolla, niin edellä mainitulla ajoneuvolla ammattimaisesti rahaa ja/tai arvoesineitä kuljettavan henkilön on noudatettava EU:n ajo- ja lepoaikasäädöksiä. Taloudellisia vaikutuksia aiheutuu

yriyksille lähinnä uuden kaluston hankinnasta, jos tähän mennessä rahan ja/tai arvoesineiden kuljettamiseen on käytetty edellä mainittuja tavallisia kokonaismassaltaan yli 3,5 tonnia perusluokkiin tai niiden alaluokkiin rekisteröityjä ajoneuvoja.

Taloudellisia vaikutuksia tulee käännösvirheen korjaamisesta johtuen koitumaan myös yrityksille, jotka kuljettavat eläviä eläimiä ajoneuvoilla, joita käytetään elävien eläinten kuljetukseen maatilalta paikallisille markkinoille tai teurastamoihin ja päinvastoin 100 kilometrin säteellä maatioilta. Jatkossa ajopiirturia joudutaan käyttämään ajoneuvossa, jota käytetään elävien eläinten kuljetukseen 100 kilometrin säteellä maatioilta paikallisille markkinoille ja päinvastoin tai paikallisilta markkinoilta paikallisiin teurastamoihin.

Poikkeuksella ei nähdä olevan vaikutuksia ympäristöön eikä myöskään muita yhteiskunnallisia vaikutuksia ole arvioissa havaittu.

Tekniset muutokset ajo- ja lepoaikojen noudattamista koskeviin eräisiin poikkeuksiin

Kyseisillä teknisillä muutoksilla ei arvioida olevan vaikutuksia talouteen, viranomaisten toimintaan, ympäristöön tai yhteiskuntaan.

5. LAUSUNTOPALAUTE

6. ASETUKSEN SISÄLTÖ JA PERUSTELUT

Asetusehdotuksella muutetaan valtioneuvoston asetuksen ajopiirturikorttien myöntämisestä ja poikkeuksista ajopiirturin käytössä 4, 7 ja 8 § seuraavasti:

4 §. Ajopiirturikortin haltijan ilmoitusvelvollisuus ja kortin uusiminen

EU:n ajo- ja lepoaika-asetuksen 26 artiklaan lisätyn uuden 7a-kohdan mukaisesti kansallinen toimivaltainen viranomainen voi vaatia kortin haltijaa korvaamaan kortin uudella kortilla, jos se on tarpeen asiaankuuluvien teknisten eritelmien noudattamiseksi. Suomessa ajopiirturikorttien myöntämisestä vastaa Liikenne- ja viestintävirasto. Tämä kohta nähdään tarpeelliseksi lisätä osaksi kansallista ajopiirturikorttien myöntämisprosessia, jotta viranomainen voi tarvittaessa vaatia kortin haltijaa korvaamaan kortti uudella kortilla.

Edellä mainitun perusteella asetusehdotukseen ehdotetaan lisättäväksi kyseinen oikeus viranomaiselle 4 §:n uudeksi 4 momentiksi.

7 §. Poikkeukset ajopiirturin käytöstä

Rahan ja/tai arvoesineiden kuljettamiseen tarkoitettujen erikoisajoneuvojen kuljettajat

Valtioneuvoston asetuksella on mahdollista vapauttaa kansallisesti liikenteen palveluista annetun lain 45 §:n 3 momentin mukaisesti rahan tai arvoesineiden kuljettamiseen tarkoitetun erikoisajoneuvon kuljettaja sekä elävien eläinten kuljetukseen tarkoitetun ajoneuvon kuljettaja EU:n ajo- ja lepoaika-asetuksen 13 artiklan 1 kohdan m- ja p-alakohtien sallimalla tavalla. Kyseiset poikkeukset ajopiirturin käyttöön ovat jo aiemmin olleet kansallisesti käytössä, mutta poikkeusten käännökset englannista suomeksi ovat olleet virheellisiä.

EU:n tieliikenteen liikkuvuuspaketin täytäntöönpanoa ja kuljetuksen tilaajan vastuiden tarkentamista koskevan säädöshankkeen valmistelun yhteydessä havaittiin, että rahan ja/tai arvoesineiden kuljettamiseen tarkoitetun ajoneuvon kohdalla ei ole mainintaa erikoisajoneuvosta, kuten EU:n ajo- ja lepoaika-asetukseen on kirjoitettu. EU:n ajo- ja lepoaika-asetuksessa poikkeusmahdollisuus ajopiirturin käytössä on mahdollistettu ainoastaan erikoisajoneuvoille eli ajoneuvoille, jotka ovat yksinomaan tarkoitettu rahan ja/tai arvoesineiden kuljettamiseen. Valtioneuvoston asetuksen ajopiirturikorttien myöntämisestä ja poikkeuksista ajopiirturin käytössä 7 §:n kohdassa 9 on poikkeus säädetty tarkoittamaan kaikkia ajoneuvojalle, jolla kuljetetaan rahaa tai arvoesineitä.

Elävien eläinten kuljetukseen tarkoitettujen ajoneuvojen kuljettajat

Euroopan komissio huomautti Suomea 19.11.2020 EU:n ajo- ja lepoaika-asetuksen eläinkuljetuksia koskevan artiklan 13 kohdan 3 väärästä käännöksestä. Komission mukaan kyseistä poikkeusmahdollisuutta ei ole asianmukaisesti saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä valtioneuvoston asetuksen ajopiirturikorttien myöntämisestä ja poikkeuksista ajopiirturin käytössä 7 §:ssä. Suomi vastasi 24.11.2020 komissiolle korjaavansa viipymättä kyseisen sanamuodon vastaamaan EU:n ajo- ja lepoaika-asetuksen tekstimuotoa. Muutoksella korjataan tekstiä niin että, että ajoneuvossa, jota käytetään elävien eläinten kuljetukseen maatilalta paikallisille markkinoille tai paikallisilta markkinoilta paikallisiin teurastamoihin ja päinvastoin 100 kilometrin säteellä maataloilta, ei EU:n ajo- ja lepoaika-asetuksen 5–9 artikloita tarvitse noudattaa eikä ajopiirturia käytä. Näin ollen poikkeus ei koske elävien eläinten kuljetusta maatilalta suoraan teurastamoihin, kuten valtioneuvoston asetuksella on tähän asti säädetty. Tätä tulkintaa tukee myös Euroopan unionin tuomioistuimen päätös C-231/18, jonka mukaan poikkeusta ei voida ulottaa koskemaan ajoneuvoja, joilla kuljetetaan eläviä eläimiä suoraan maatilalta teurastamoihin.

Asetusehdotuksessa ehdotetaan kyseisten poikkeusten ottamista kansallisesti käyttöön samoin sanamuodoin kuin EU:n ajo- ja lepoaika-asetuksessa on tarkoitettu. Edellä mainittujen perusteluiden perusteella ehdotetaan muutettavaksi kyseinen poikkeus asetusehdotuksen 7 §:n kohdissa 9 ja 12.

Valtioneuvoston asetuksella on mahdollisuus kansallisesti vapauttaa liikenteen palveluista annetun lain 45 §:n 3 momentin mukaisesti valmisbetonijoneuvon kuljettaja ajopiirturin käytöstä EU:n ajo- ja lepoaika-asetuksen 13 artiklan 1 kohdan r-alakohdan sallimalla tavalla.

Valmisbetonin kuljetukseen tarkoitettujen ajoneuvojen kuljettajat

Valmisbetoni on tuote, jonka käyttöaika on rajallinen. Valmisbetoni tulee valaa rakennustyömaalla kahden tunnin sisällä sen valmistamisesta, ennen betonin kovettumisreaktioiden käynnistymistä. Toimitusmatkojen

lyhentämiseksi betoniasemat sijaitsevat yleensä lähellä lopullista käyttökohdetta. Tyypillisesti pisimmät kuljetusmatkat ovat alle 50 kilometriä, mutta keskimäärin huomattavasti tätä lyhyempiä. Jos betonia ei valeta kohteessa sallitun ajan sisällä, se kovettuu kuljetusauton kuljetussäiliöön, joka vaurioituu korjauskelvottomaksi. Toisaalta betoni pitää saada valettua ja tiivistettyä muottiin ennen kuin sen kovettumisreaktiot alkavat, jotta rakenteen kovettuminen ei häiriinny. Tässä asetuksessa valmisbetonilla tarkoitetaan valmiiksi sekoitettua valmisbetoniseosta, joka on helposti pilaantuvaa ja se toimitetaan tavallisesti suurissa määrissä työkohteeseen betonin kuljettamiseen tarkoitettulla ajoneuvolla. Pitkä kuljetusmatka saattaa heikentää valmisbetonin laatua, jonka takia poikkeukselle on nähty selkeä tarve.

Valmisbetoniautojen kuljettajat suorittavat useimmiten toimituksia taajama-alueilla sijaitseville rakennustyömaille. Suurten kaupunkien ja taajamien alueilla liikeneruuhkat ja hidasteet aiheuttavat valmisbetoniautojen kuljettajille usein viivästyksiä, joihin he eivät voi vaikuttaa, hankaloittaen tuotteen perille toimittamista ajoissa ja käyttökuntoisena. Lainsäädännön mukaisten ajo- ja lepoaikojen noudattaminen on nähty aiheuttavan ongelmia valmisbetonin kuljetuksille sekä koko rakennusteollisuudelle. Esimerkkinä voidaan pitää vaatimus 45 minuutin tauosta, joka saattaa osua keskelle betonin valuprosessia, mikä tuottaa riskin yhtenäisen betonirakenteen onnistumiselle ja sen kantavuudelle.

Edellä mainittujen perusteluiden perusteella asetusehdotukseen ehdotetaan lisättäväksi kyseinen poikkeus 7 §:n uudeksi kohdaksi 14.

8 §. Ajo- ja lepoaikojen noudattamista koskevat eräät poikkeukset

Valtioneuvoston asetuksen ajopiirturikorttien myöntämisestä ja poikkeuksista ajopiirturin käytössä 8 §:ään ehdotetaan tehtävän tekniset korjaukset liittyen reittiliikenteessä käytettäviin linja-autoihin. Aiemmin reittiliikenteessä käytettävät linja-autot olivat nimetty linjaliikenteessä käytettäviksi, mutta koska kyseinen termi ei enää yleisesti ole käytössä, niin selvyuden vuoksi termi muutettaisiin reittiliikenteeksi. Samaan pykälään eräistä poikkeuksista, muutettaisiin viittaukset Ouluun ja Kajaaniin vastaamaan kaupunkien virallisia kirjoitusasuja.

7. VOIMAANTULO

Asetuksen esitetään tulevan voimaan 21.5.2021.

7.4.2021

Veli-Matti Syrjänen

erityisasiantuntija

Liikenne- ja viestintäministeriö